

คุณครูเล่าให้ฟังเรื่อง “เรือตอร์ปิโดใหญ่”

เพื่อนทหารเรือ

navyleague.th@gmail.com

■ เรือตอร์ปิโดใหญ่ (เรือหลวงภูเก็ต)

สืบ เนื่องจากการที่ผมเองเมื่อสมัยเด็ก ๆ เคยเห็นเรือรบและเรือดำน้ำของกองทัพเรือจอดผูกทุ่นอยู่กลางลำน้ำเจ้าพระยา มองจากริมหน้าห้องเรียนสมัยเรียนชั้นประถม ทั้งเรือตอร์ปิโดใหญ่กับที่ประทับใจมาก ๆ ก็คือ เรือตอร์ปิโดเล็กชุดเรือหลวงคลองใหญ่ เมื่อลงเรือข้ามฟากไป - กลับเรียนหนังสือ จะเห็นความสะอาดของเรือ และส่วนที่เป็นทองเหลืองทั้งบนแท่นปืน ๔๐/๖๐ มิลลิเมตร รวมทั้งบริเวณท่อตอร์ปิโดตามส่วนที่เป็นป้อมและอุปกรณ์ทองเหลือง จะถูกขัดมันวาวตลอดเวลาแลเห็นได้ชัดเพราะเรือตอร์ปิโดเล็กจะค่อนข้างเตี้ยน้ำ ยิ่งตอนมีกะลาสีโบกเรือข้ามฟากให้แวะเข้าไปรับก็จะยิ่งเห็นอย่างใกล้ชิด

ในโอกาสแรกที่ได้ลงเรือรบเป็นครั้งแรกในชีวิต คือเมื่อเพื่อนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ - ๗ ด้วยกันเป็นบุตรทหารเรือผ่านศึกสงครามเกาหลี พาไปเที่ยววงเรือตอร์ปิโดใหญ่ที่ท่าราชวรดิฐ ตอนวันเด็กแห่งชาติทำให้ในโอกาสต่อมาเมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนทวีธาภิเศก พอถึงวันเด็กก็จะ

แวะเวียนมาเที่ยวเรือรบที่ท่าราชวรดิฐอีกเสมอ ซึ่งบางปีก็ได้ขึ้นเรือตอร์ปิโดใหญ่ เห็นตัวหนังสือสลักบนแท่นปืนใหญ่ และแท่นตอร์ปิโดสลักเป็นภาษาไทยด้วย แม้ในช่วงนั้น จะได้อ่านจากกระดุกงูและนาวิกศาสตร์ ถึงอิทธิฤทธิ์ของเรือยนต์เร็วดีดอาวุธปล่อยชั้น OSA ของรัสเซีย ว่าสามารถดีดจรวดโจมตีเรือใหญ่ให้จมได้ และจำได้ว่า ได้รับคำอธิบายจากนายทหารชั้นยศ เรือเอก บนเรือว่า ยุทธวิธีเรือตอร์ปิโด ก็ยังมีความเหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศ ชายฝั่งชายแดนประเทศไทยบางแห่งที่ยังเป็นเกาะ เรือตอร์ปิโดจะสามารถหลบซ่อนหลังเกาะ ทำให้เรดาร์จับเป้าไม่ได้ และเมื่อโผล่ออกจากเหลี่ยมของเกาะในระยะประชิด จะสามารถโจมตีด้วยตอร์ปิโดได้ ซึ่งผมก็ได้แต่ฟัง ๆ มา จนในที่สุดก็ทราบข่าวจากนาวิกศาสตร์ถึงโอกาสที่กองทัพเรือมีเรือยนต์เร็วโจมตีดีดอาวุธปล่อยนำวิถีถึง ๒ ชุด ชุดละ ๓ ลำ และจะต้องทดลองยิงอาวุธปล่อย EXOCET MM - ๓๘ กลายเป็นว่า เป้าที่จะทดลองยิงจรวดนั้น ก็คือเรือตอร์ปิโดใหญ่

ถ้าจำไม่ผิดก็คือเรือหลวงตราด ที่ร่ำลือนักหนาว่า ตัวเรือที่ต่อจากอิตาลีมีสิ่งกะสีอาบตัวเรือทำให้ทนทานมาก ไม่ขึ้นสนิม แต่จะต้องกลายเป็นเป้าสังเวการทดลองความแม่นยำของอาวุธปล่อยรุ่นใหม่สุดของกองทัพเรือไปเสียแล้ว

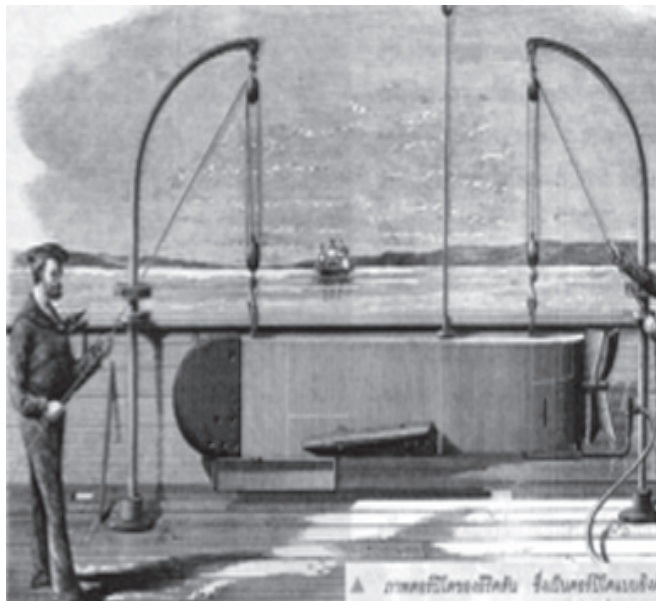
จวบจนกระทั่งผมเติบโตใหญ่ขึ้น และได้มีโอกาสตั้งชมรมเพื่อนทหารเรือเสนอตัวเข้ามาซ่อมปืนเสือหมอบจนปืนสามารถทำงานได้เหมือนเดิมตามผู้ผลิต (Sir W.G. Armstrong) ออกแบบสร้างไว้ ก็เพราะได้อ่านเรื่องปืนนี้จากนักวิทยาศาสตร์เมื่อสมัยเรียนมัธยม และได้มีโอกาสรู้จักกับครูบาอาจารย์ทหารเรืออย่างเช่น ท่านพลเรือโททำนุ เนตรโรจน์ อดีตผู้บัญชาการ กองเรือป้องกันฝั่ง และท่านพลเรือเอก ประพัฒน์ จันทวิรัช อดีตผู้บัญชาการทหารเรือ นักประวัติศาสตร์สำคัญสองท่านของกองทัพเรือ และเมื่อเห็นความคลาดเคลื่อนบางประการในปกหลังของหนังสือที่เขียนถึงเรือตอร์ปิโดใหญ่ ก็ได้เรียนคุณครูทั้งสอง แต่ก็ได้รับคำแนะนำจากคุณครูประพัฒน์ จันทวิรัช ให้ผม ”เขียนแก้ไขไปลงนักวิทยาศาสตร์เองเถอะ” และท่านยังเล่าอีกว่าท่านเองอยู่ในสภาพ “แรงไม่ขึ้นเสียแล้ว” ตัวของผมเองก็ได้แต่ปฏิเสธท่านอยู่ในใจ ด้วยว่าไม่เคยเป็นทหารเรืออยู่ในเรือตอร์ปิโดมาก่อนเลยสักครั้งเดียวจนครูประพัฒน์ท่านจากไป และแล้วทิวทัศน์ได้เปลี่ยนก็ถูกทำลายลงหลังจากที่คุณครูพลเรือโททำนุ เนตรโรจน์ ท่านต้องเข้าโรงพยาบาลอีกรอบ (เป็นรอบที่ ๓) ผมเองก็เลยต้องทิ้งคุยและทิ้งถามท่าน โดยมีผู้เล่าที่ผ่านประสบการณ์อีก ๒ ท่านคือ พลเรือโทชุมพล อดิแพทย์ ที่เคยเป็นผู้บังคับการเรือหลวงภูเก็ตซึ่งได้เป็นผู้ทดลองเรือ หลังการซ่อมปรับปรุงใหญ่ และนำเรือออกเดินทางไกลรวมถึงพลเรือโทสมหมาย ปราการสมุทร เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ (ขณะเตรียมต้นฉบับสิงหาคม ๕๔) ซึ่งเล่าให้ฟังว่าสมัยเป็นนายทหารชั้นผู้น้อย เคยอยู่ประจำเรือหลวงจันทบุรีและรู้เห็นผลการซ่อมปรับปรุงครั้งใหญ่นั้นด้วย เลยได้เล่าอะไรให้ผมฟังพอควร จนวันที่เริ่มจับปากกาเขียนเรื่องนี้ ก็ได้กำลังใจจากท่านพลเรือเอกสุวัชชัย เกษมศุข

อดีตผู้บัญชาการทหารเรือ อีกท่านหนึ่ง ซึ่งก็เคยเล่าให้ผมฟังว่า ขณะที่กองทัพเรือ จะยุบเหล่าตอร์ปิโด ท่านเคยได้รับการสอบถามและให้ความเห็นไปพอสมควร และท่านยังเป็นอีกท่านหนึ่งซึ่งตอบคำถามทางเทคนิคเกี่ยวกับตอร์ปิโดเช่นเดียวกับคุณครู ทำนุ เนตรโรจน์ ทำให้ผมเข้าใจอะไรชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีบุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่ง คือ พลเรือเอกยุทธนา พักผลงาม อดีตเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ ได้เล่าให้ฟังว่าในอดีตเรือตอร์ปิโดสมัยก่อนก็คล้ายกับเรือยนต์ดีดอาวุธปล่อยนำวิถีปัจจุบัน เพียงแต่มีระยะยิงสั้นกว่า ใช้หลักการโจมตีด้วยความเร็วสูง ตัวเล็กแต่หมัดหนัก ออกปฏิบัติการในระยะเวลาที่สั้น ทหารประจำเรือจะต้องมีความอดทนต่อสภาพความเป็นอยู่ที่คับแคบ และสภาพคลื่นลมขณะออกปฏิบัติการที่อาจยาวยืดเยื้อไปบ้าง และอาวุธตอร์ปิโดก็คล้ายกับอาวุธปล่อย คือมีความซับซ้อนยุ่งยากอยู่สมบูรณ์ในตัวเอง มีทั้งเครื่องจักรและระบบขับเคลื่อนตัวเองสามารถที่จะปรับตั้งความลึก และทิศทางโดยใช้ Gyro (เป็นลูกข้างหมุน) ซึ่งจะต้องปรนนิบัติบำรุงและปรับตั้งและคำนวณความเร็วสัมพันธ์กับเรือเป้าอย่างซับซ้อนพอสมควรจึงจะสามารถทำการยิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีโอกาสถูกเป้าได้สูง โดยเฉพาะหากเรือยังมีคณะนายทหารที่มีจิตใจกล้าหาญนำเรือเข้าโจมตีด้วยความเร็วสูงตามยุทธวิธีด้วยแล้ว จะมีโอกาสจมเรือเข้าศึกได้สูง และท่านพลเรือเอกยุทธนา พักผลงาม ยังได้ช่วยหาทางประติดประต่อข้อมูลบางประการในต่างประเทศ ซึ่งจะได้ขยายผลและนำมาเพิ่มเติมประวัติศาสตร์ที่ขาดตอนของกองทัพเรือต่อไป

เรือตอร์ปิโดใหญ่ ที่กำลังเขียนถึงอยู่นี้ จึงเป็นอย่างก้าวสำคัญ ของราชนาวีไทยในสมัยนั้นนอกเหนือจากโอกาสที่ได้มีเรือที่จะทำการรบด้วยความทันสมัย เรือสามารถทำความเร็วสูงถึง ๓๐ นอต และเป็นครั้งแรกมีจำนวนมากถึง ๙ ลำ (แม้จะต่อคราวแรกเพียง ๒ ลำก่อน และเพิ่มจำนวนขึ้น) สามารถจัดเป็นหมู่เรือทางยุทธวิธีหมู่ละ ๓ ลำ ได้ถึง ๓ หมู่ มีอาวุธตอร์ปิโดที่มีอำนาจทำลายเด็ดขาดรุนแรงกับ

หมู่ปืนขนาด ๓ นิ้ว แล้วยังมีเกียรติประวัติการเดินทางไปรับเรือรบในต่างประเทศ โดยนำนักเรียนนายเรือเดินทางออกฝึกเดินทางไกล โดยเรือหลวงเจ้าพระยา (ในการไปรับเรือชุดหนึ่ง) ผู้บังคับหมู่เรือที่พาเรือฝึกไปอวดธง ซึ่งนอกจากแสดงความสามารถนำเรือผ่านการศึกจากโรงเรียนนายเรือของไทย ซึ่งตกอยู่ในภาวะไม่เอื้ออำนวยได้ยอดเยี่ยม จนเป็นที่ประทับใจฝรั่งเศสอิตาลี เล่าลือกันจนผู้นำประเทศเขาต้องขอดูตัวผู้บังคับการเรือ และนายทหารเรือแห่งราชนาวิกโยธินหมู่เรือเดินทางกลับก็มีเรื่องราวการใช้เรือ การพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนอาวุธ จนเมื่อหม้อน้ำเครื่องจักรใหญ่หมดสภาพก็มีความพยายามจะปรับปรุงและแก้ไขด้วยตัวเอง อันนับเป็นประสบการณ์และเกียรติประวัติที่ต้องจารึกและนำมาขยายความก่อนที่จะลืมนั่นไป

อันที่จริงขณะที่จะได้เริ่มต่อเรือ ๒ ลำแรกในชุดราชนาวิกโยธินหมู่เรือรบที่ใช้ตอร์ปิโดอยู่แล้วเป็นลำดับ โดยมีประวัติพัฒนาการ การใช้อาวุธใต้น้ำที่เรียกว่าตอร์ปิโด (เป็นชื่อปลาน้ำหนึ่ง หมายความว่าถึงอาวุธใต้น้ำ) ซึ่งครั้งแรกที่นำเข้ามาทดลองและมีใช้ในสยามประเทศนั้น คือ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ในการป้องกันปากแม่น้ำเจ้าพระยาปี ร.ศ.๑๑๒ ตอร์ปิโดขณะนั้นหมายถึง อาวุธทุ่นระเบิดซึ่งขณะนั้นเป็นทุ่นระเบิดแบบทอดประจำที่ จุดระเบิดด้วยไฟฟ้าโดยการปั่น Magneto ส่งกระแสไฟตามสายไปจุดระเบิด จนกระทั่งตอร์ปิโดเป็นอาวุธที่สามารถขับเคลื่อนด้วยตัวเองวิ่งไปหาเป้าได้ (เริ่มจาก Spa Torpedo ที่คณะฝรั่งนำมาทดลองถวายทอดพระเนตร เป็นคล้ายทุ่นระเบิดที่ติดเครื่องยนต์ยื่นจากหัวเรือสามารถวิ่งเข้าหาเป้า การใช้งานดูจะยุ่งยากหน่อย) ต่อมา

■ ตอร์ปิโดแบบนี้จะเป็นแบบแรกที่คนไทยได้ไปร่วมงานแสดงสินค้าในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้มีโอกาสพบเห็นเป็นครั้งแรก

ออกงานแสดงผลของร้อยปีอิสรภาพของสหรัฐอเมริกาที่อาจจะเหมือนงาน Expo ในปัจจุบัน ซึ่งประเทศไทยได้มีโอกาสร่วมแสดงสินค้าและก็มี การแสดงอาวุธตอร์ปิโดในงานนั้นด้วยกระทั่งนาย Whitehead ได้พัฒนาตอร์ปิโดให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น จนเป็นอาวุธที่นำเกรงขาม

■ ภาพตอร์ปิโดแบบของนาย Whitehead ที่ทำการทดสอบในปี ค.ศ.๑๘๗๕

ราชนาวีไทย หรือราชนาวีสยาม ตั้งแต่สมัย รัชกาลที่ ๖ รับเอาอาวุธตอร์ปิโด ชนิดที่ขับเคลื่อนด้วย ตัวเอง ติดกับเรือยนต์ตอร์ปิโด เรือยามฝั่ง และเรือ พิฆาตต่าง ๆ อยู่ก่อน รวม ๘ แบบ คือ

- ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ เซ็นติเมตร แบบ ก. ใช้ กับ เรือพิฆาต เสือทยานชล และ เรือหลวงตอร์ปิโด ๑ ๒ และ ๓

- ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ เซ็นติเมตร แบบ ข. ใช้ กับ เรือพิฆาต เสือคำรณสินธุ์ (ขึ้นระวางประจำการภายหลัง เรือหลวงเสือทยานชล ๔ ปี ระวางขับน้ำมากกว่า ๑๐ ตัน เครื่องจักรใหญ่จากข้อเสื่อข้อต่อ เป็นกัณฑ์ ใอน้ำ และมีปล่องเพิ่มจาก ๓ เป็น ๔ ปล่อง ตาม จำนวนหม้อไอน้ำ)

- ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ เซ็นติเมตร แบบ ค ใช้ กับ เรือตอร์ปิโด ๔

- ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ เซ็นติเมตร แบบ ง ใช้ กับ เรือยามฝั่งหาญหึกศัตรู และเรือยามฝั่งหมายเลข ๒ - ๕ (โดยตอร์ปิโดบางแบบที่ใช้กับเรือยามฝั่ง การยิงตอร์ปิโด หลังจากตั้งค่าต่าง ๆ แล้ว จะใช้วิธี ถีบลงน้ำจากทางท้ายเรือ จนเริ่มใช้ตอร์ปิโดแบบ เดนมาร์ก จึงเป็นแบบที่ทันสมัย และมีท่อยิงที่ใช้ลม อัดยิงปล่อยที่ทันสมัยยิ่งขึ้น)

- ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ เซ็นติเมตร แบบ จ ใช้ กับ เรือยามฝั่ง หมายเลข ๖ - ๘ ที่กำลังสร้าง (ในขณะนั้น)

- ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ เซ็นติเมตร แบบ จ* (อ่านว่า ๔๕จ - ดาว) เป็นของเดนมาร์ก ชื่อเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐ เพื่อใช้เป็นตอร์ปิโดฝึก

- ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ เซ็นติเมตร แบบ จ** (อ่านว่า ๔๕จ - สองดาว) ชื่อเมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๘ เพื่อติดตั้ง ใช้กับเรือหลวงตราด และภูเก็ต

- ตอร์ปิโดแบบ ๕๓ เซ็นติเมตร แบบ ก (๒๑ นิ้ว) เป็นตอร์ปิโดของอังกฤษที่ติดมากับ เรือหลวง พระร่วง

โดยเรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดแรก จำนวน ๒ ลำ ที่กองทัพเรือได้งบประมาณเพิ่มเติมขึ้นประมาณ ๓ ล้านบาท ภายหลังการปราบปรามเหตุการณ์ ความไม่สงบในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งเป็นงบประมาณ

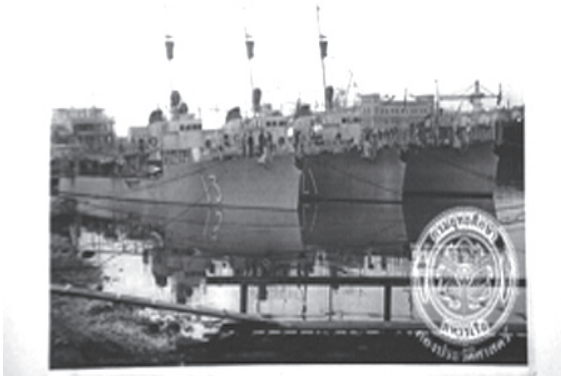
พิเศษก่อนแรกในสมัยประชาธิปไตย เพื่อชดเชย ความเสียหายที่เกิดขึ้น ในตอนปลาย พ.ศ.๒๔๗๖ พลเรือเอกหลวงสินธุ์ กมลนาวิน เสนาธิการ ทหารเรือ รักษาราชการ ผู้บัญชาการทหารเรือใน ขณะนั้น ได้เสนอต่อกองทัพเรือ ให้สั่งต่อเรือ ตอร์ปิโดขนาด ๔๐๐ ตัน จำนวน ๒ ลำ (คือ เรือ หลวงตราด และ เรือหลวงภูเก็ต) ราคาลำละ ๑ ล้านบาท ๓ แสนบาท กับเรือยามฝั่งที่อังกฤษอีก ๓ ลำ โดยมีรายละเอียดส่วนหนึ่ง คือ

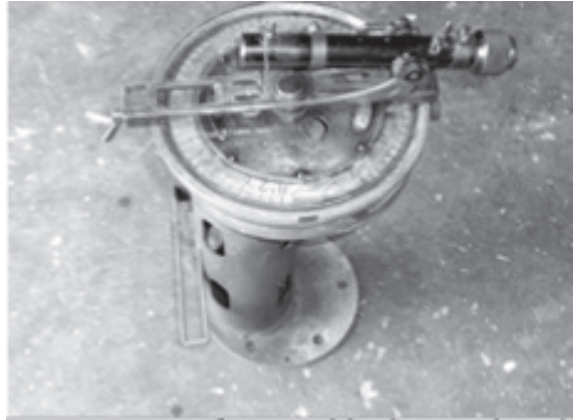
■ การบรรจุตอร์ปิโดแบบ ๔๕ ข กับเรือพิฆาตชุดเรือหลวง เสือทยานชล เสือคำรณสินธุ์

■ ภาพเรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดหลังกำลังเดินทางมายังประเทศไทยภาย หลังการรับมอบจะสังเกตเห็นได้ว่าไม่มีการติดอาวุธใด ๆ ทั้งปืนใหญ่ และตอร์ปิโดที่ได้จัดซื้อแยก

■ ภาพเรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดหลังกำลังเดินทางมายังประเทศไทย
 ภายหลังการรับมอบจะสังเกตเห็นได้ว่าไม่มีการติดอาวุธใด ๆ
 ทั้งปืนใหญ่ และตอร์ปิโดที่ได้จัดซื้อแยก

■ กล้องเล็งคำนวณยิงตอร์ปิโดแบบญี่ปุ่นซึ่งจะติดอยู่กับแท่นยิง
 ยังเหลือสภาพอยู่ที่กรมสรรพาวุธทหารเรือ บางนา

ต่อที่ : อยู่ กันดิเอริ ริอูนิตี เดลลัตตริอาติ โก ประเทศอิตาลี (Cantieri Riuniti dell' Adriatico in Monfalcone Italy) ราคาลำละ ๑ ล้าน ๓ แสนบาท

ระวางขับน้ำ : ปกติ ๔.๓๕ ตัน เต็มที่ ๔๗๐ ตัน
อาวุธ: ปืนใหญ่ ๗๖/๔๐ ของ Vickers Armstrong จำนวน ๓ กระบอก ปืนกลแมดเสน ขนาด ๒๐ เซ็นติเมตร แท่นคู่ ๑ แท่น ที่หอท้าย ปืนกล ๘ เซ็นติเมตร (เลวิส) ๔กระบอก ข้างสะพานเดินเรือ ตอร์ปิโดขนาด ๔๕ เซ็นติเมตร (๑๘ นิ้ว) แบบ จ** ของเดนมาร์ก รวม ๖ ท่อ ท่อเดี่ยว หัวเรือ (ข้างสะพานเดินเรือ ๒ ท่อกราบละท่อซ้าย-ขวา หันได้) ท่อคู่ อีกจำนวน ๒ แท่น (ระหว่างแท่นปืนกลางลำกับปืนท้าย) วางสำหรับวางทุ่นระเบิดท้ายเรือ ๒ ราง

เครื่องจักรใหญ่ : กังหันไอน้ำ (Steam Turbine) แบบพาร์สันส์ใช้ไอน้ำ (Superheat เเผา ๒ ครั้ง) จำนวน ๒ เครื่อง กำลังขับ ๘,๘๐๐ แรงม้า ๒ เผลา (JFS, Jane's อ้างว่าทำได้ถึง ๑๐,๐๐๐ แรงม้า) หม้อน้ำ Yarrow ๒ ลูก ไปจักรคู่ รอบสูงสุด ๕๐๐ รอบ/นาที

ความเร็ว : สูงสุด ๓๒-๓๔ นอต (Jane's อ้าง ๗) ความเร็วมัธยัสถ์ ๑๒ นอต

ทหารประจำเรือ : ๑๑๒ นาย (นายทหาร ๑๒ พันจ่า ๗ จ่า ๕๙ พลทหาร ๓๔)

วางกระดูกงู : ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๗๘

ขึ้นระวางประจำการ : เรือหลวงตราด ๒๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๗๘ เรือหลวงภูเก็ต ๒๘ กันยายน พ.ศ.๒๔๗๘

เรือชุดแรก ๒ ลำนี้ หลังจากการเติมลม และบรรจุลูกตอร์ปิโดออกจากเกาะพระไปแล้ว และในกรณีจำเป็น ท่อยิงแบบเดนมาร์กนี้ หากไม่มีลมที่อัดความดันพอ สามารถที่จะใช้ดินขับลักษณะแบบดินระเบิด เป็นตัวขับปล่อยตอร์ปิโดออกจากท่อยิงได้ แต่หากเป็นการรบในเวลากลางคืนอาจเป็นการเปิดเผยตัว และตำแหน่งตัวเองให้ข้าศึกหรือเรือเป่ายิงสวนได้เช่นกัน อุปกรณ์ที่ควบคุมการยิงตอร์ปิโดจะมี Director หรือศูนย์รวบ ควบคุมการยิงจะเป็นแบบ ปุ่มกดยังมี ๔ ปุ่ม และยิงจากสะพานเดินเรือ คือยิงบนหอรบ และยังมีกล้องวัดระยะ ซึ่งในขณะออกปฏิบัติการนั้น เสียงของพัดลมที่เป่าลมส่งสู่อ้อมห้อมใต้ท้องเรือ ๒ ตัว อยู่ใต้สะพานเดินเรือ ทำให้ต้องใช้เสียงตะโกนดัง ๆ จากบนสะพานเดินเรือ ฝึกทำการคราวใด ผู้บังคับการเรือกับนายทหารบนสะพาน ๗ ตะโกนกันคอบแหบคอแห้งกันเป็นประจำ ต่อมาในโอกาสที่ได้สั่งต่อเรือเพิ่มอีก ๗ ลำนี้ ได้มีการถ่ายทอดประสบการณ์จากการใช้เรือในชุด ๒ ลำแรกมาแก้ไข คือ ได้เปลี่ยนตำแหน่ง พัดลมให้มาอยู่ที่ใต้แท่นปืน ๓ นิ้ว กลางลำ และตำแหน่งของไฟฉายใหญ่ของเรือ เปลี่ยนจากหอไฟฉายที่อยู่ค่อนข้างท้ายลำไปติดบนสะพานเดินเรือแทน

ส่วนตอร์ปิโดก็ได้เลือกเป็นแบบ ๔๕ เซ็นติเมตรแบบ จ. เดิมเรียกแบบ AK เป็นของญี่ปุ่น เนื่องจากกองทัพเรือในขณะนั้น ได้ทำการประเมินค่าแล้ว มีคุณสมบัติที่ทัดเทียมกับ ๔๕ จ** ของเดนมาร์ก

■ สลักล็อกใบจักรตอร์ปิโดแบบ ๔๕ น ที่ญี่ปุ่นออกแบบมาให้ความสะดวกในการใช้และกันลี้มถอดตอนยิง

■ เรือตอร์ปิโดเล็กที่ใช้ประโยชน์ในการฝึกและทำการได้อย่างประหยัดมีอาวุธแตกต่างคือเพียงปืนใหญ่หัวเรือเป็นปืน ๗๖/๒๕ มิลลิเมตรขนาดกะทัดรัดเหมาะสมกับขนาดเรือ และเป็นความชาญฉลาดในการเลือกและจัดหาอาวุธมาตรฐานใช้กันทั้งเรือตอร์ปิโดใหญ่ เรือตอร์ปิโดเล็ก และเรือดำน้ำ

และเรียกประกวดราคาแล้ว มีราคาต่ำกว่า ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ จ** ของเดนมาร์ก ประมาณร้อยละ ๔๐ (เอกสารกรมสรรพาวุธทหารเรือ อ้างว่าตอร์ปิโด ๔๕ น ลูกละ ๕ หมื่นบาท) จึงได้เลือกเป็นตอร์ปิโดแบบมาตรฐาน สั่งซื้อในขั้นต้น รวม ๑๐๐ ลูก ซึ่งคุณครูพลเรือโท ท่านุ เนตรโรจน์ ได้เล่าให้ฟัง ว่า ญี่ปุ่นพัฒนาตอร์ปิโดโดยรุ่น AK นี้ เพื่อเป็นรุ่นส่งออกให้กองทัพเรือ และยืนยันว่ามีคุณสมบัติสมรรถนะดีกว่า ๔๕ จ** ด้วย รวมทั้งรายละเอียดย่อย ๆ เช่น หากลี้มถอดล๊อคใบจักรของลูกตอร์ปิโดโรก็จะไม่สามารถจะปิดท้ายท่อตอร์ปิโดได้เป็นระบบกันลี้ม ที่ญี่ปุ่นออกแบบได้ดี โดยตอร์ปิโดแบบ ๔๕ น ของญี่ปุ่นนี้ จะใช้ Director เป็นแบบกลิ้ง ติดอยู่บนหอบรบของสะพานเดินเรือ โดยมีทั้งสำหรับยิงจากกราบซ้ายหรือกราบขวาของเรือ และจะติดจาน Director นี้ เฉพาะเมื่อจะทำการยิงฝึกหรือยิงทำการรบ และจะทำการเล็งยิงโดยตอร์ปิโด ที่จะอยู่บนสะพานเดินเรือ ถ้าติดตั้งกลิ้งเล็งสลักกราบกัน ก็จะทำให้การปรับศูนย์ (Set Zero) กลับทางได้ รวมทั้งจากบทความเรื่อง ผู้บังคับการเรือพิฆาตญี่ปุ่น ซึ่งคุณครู นาวาโท สว่าง เจริญผล ท่านได้เขียนแล้ว (ลงในนาวิกศาสตร์) ไว้ว่า “ญี่ปุ่น

พัฒนาตอร์ปิโดจนมีความก้าวหน้าและใช้ในการรบได้ดีมาก โดยเฉพาะตอร์ปิโด อ็อกซิเจน ซึ่งปิดเป็นความลับในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ และใช้ได้ดีตลอดสงคราม เพราะมีพวยพองและพวยน้ำน้อยทำให้เรือรบอเมริกันที่ตกเป็นเป้าหมายเห็นได้ยาก และได้พัฒนาดัดแปลงตอร์ปิโดแบบเดิมมาขายเรา” ข้อมูลที่ผมได้ค้นหาพบตอร์ปิโดรุ่น ๔๕ น ของญี่ปุ่นมีคือ

ขนาด : เส้นผ่านศูนย์กลาง ๔๕ เซ็นติเมตร ยาวทั้งลูก (พร้อมหัวรบ) ๕๔๐ เซ็นติเมตร

น้ำหนัก : พร้อมหัวรบ ๘๘๙.๕ กิโลกรัม น้ำหนักหัวรบ ๒๐๐ กิโลกรัม

ระยะยิงไกลสุด : ๘,๐๐๐ เมตร ระยะห้ามทางเสื่อสูงสุด ๑๑๐ เมตร

อัตราตั้งความลึก : ๒ เมตร ถึงสูงสุด ๑๖ เมตร

การขับเคลื่อน : เครื่องจักร ๒ สูบ ๒ จังหวะ ความเร็วรอบ ๑,๒๐๐ รอบ/นาที

ความเร็ว : สูงสุด ๔๐ นอต ในระยะ ๔,๐๐๐ เมตร (ยิงร้อน)

สูงสุด ๓๐ นอต ในระยะ ๘,๐๐๐ เมตร (ยิงเย็น)

■ ภาพตอร์ปิโดแบบ ๔๕ ฉ และหัวรบ ซึ่งยังมีอยู่อีกจำนวนหนึ่ง และเก็บรักษาไว้ที่กรมสรรพาวุธทหารเรือ

หลังจากนั้นได้เลือกใช้ตอร์ปิโดแบบ ๔๕ ฉ นี้ เป็นแบบมาตรฐานติดกับเรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดหลังอีก ๗ ลำและติดกับเรือสลุป (Sloop, ราชบัณฑิตยสถานใช้ "สลุป") ทั้ง ๒ ลำ คือ เรือหลวงแม่กลอง ทำเงินเรือตอร์ปิโดเล็กชุด เรือหลวงคลองใหญ่ทั้ง ๓ ลำ (รวม เรือหลวงสัดหีบ ที่ต่อขึ้นเองภายหลัง) เรือดำน้ำชุด เรือหลวงมัจฉานุกุ้ง ๔ ลำ และได้นำเปลี่ยนแปลงติดตั้งกับเรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดแรก คือ เรือหลวงตราด และภูเก็ต ในโอกาสที่ปรับปรุงการอาวุธครั้งแรก (พร้อมกับการเปลี่ยนปืนใหญ่เป็นปืน ๗๕/๕๑ ของโบฟอร์ต ที่จัดหาเป็นปืนเบามาตรฐานของกองทัพเรือด้วยในโอกาสเดียวกัน) รวมทั้งเปลี่ยนแปลงติดตั้งให้เรือหลวงพระร่วงแทนตอร์ปิโดขนาด ๒๑ นิ้ว แบบ ๕๓ ก ด้วย และต่อมาเมื่อสั่งต่อเรือลาดตระเวน ตามสก็มที่ ๒ ของกองทัพเรือ ก็ได้คิดจะติดตั้งเป็นท่อแฝดสาม ลำละ ๒ ชุด ให้กับเรือหลวงตากสิน และ เรือหลวงนเรศวร ลำแรกที่สั่งต่อที่อิตาลีด้วย ดังปรากฏตามภาพของเรือ จึงนับรวมได้ว่ากองทัพเรือเลือกตอร์ปิโดแบบนี้ สำหรับใช้กับเรือรวมทั้งสิ้น ๒๐ ลำ

จากการที่กองทัพเรือในสมัยนั้น ได้ใช้วิธีเรียกประกวดราคาจัดหาอาวุธตอร์ปิโดและปืนเบา ขนาด ๓ นิ้ว ทวีประสงค์ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในเรือรบ

■ ปืนเบา ๗๕/๕๑ มม. ของโบฟอร์ต ที่จัดเป็นอาวุธมาตรฐาน ทวีประสงค์ (พื้นน้ำและสู้อากาศยาน)

ประเภทต่าง ๆ นอกจากจะทำให้มีอาวุธที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในเรือประเภทและขนาดที่ใกล้เคียงกัน (ยกเว้นเรือดำน้ำและเรือตอร์ปิโดเล็ก ที่เลือกใช้ปืน ๓ นิ้ว ลำกล้องสั้น คือปืน ๗๖/๒๕ ของญี่ปุ่น ซึ่งมีขนาดกะทัดรัด เหมาะกับภารกิจของเรือดำน้ำ และขนาดของเรือตอร์ปิโดเล็ก และนำปืนชนิดนี้ไปใช้กับเรือลำเลียงชุด เรือหลวงสีซิง และ พงัน กับเรือน้ำมัน คือ เรือหลวงสมุย ด้วย) ซึ่งที่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ก็เนื่องจากได้รับเงินงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติ บำรุงกำลังทางเรือ พ.ศ.๒๔๗๘

และเมื่อเรียกประกวดราคาเรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดหลังที่กำหนดไว้ ๔ ลำ ทำให้สามารถต่อเรือ (เฉพาะเรือและเครื่องจักร) ในราคาเพียงลำละ ๕๗๑,๓๐๐.- บาท เมื่อรวมค่าอาวุธปืนใหญ่และตอร์ปิโด (ซึ่งซื้อได้ถูกกว่าตอร์ปิโดเดนมาร์กกว่าครึ่งราคา) จะเป็นราคาราวลำละ ๘ แสนบาท เมื่อเทียบกับการต่อเรือในชุดแรก ลำละ ๑ ล้าน ๓ แสนบาท จะเห็นได้ว่าเป็นกุศโลบายที่แยบยลชาญฉลาด ทำให้เงินที่เตรียมไว้ต่อเรืออีก ๔ ลำ เพิ่มได้เป็น ๗ ลำ จึงสามารถจัดกำลังรบเป็นหมู่ละ ๓ ลำ ได้ ๓ หมู่ รวมเป็นเรือตอร์ปิโดใหญ่ทั้งสิ้น ๙ ลำ โดยชุด ๗ ลำหลังนั้น ได้ขยายขนาดเป็น ๔๗๐ ตัน เพื่อให้สามารถบรรทุกน้ำมันได้มากขึ้น และขยายรัศมีทำการออกไปอีกราวร้อยละ ๕๐ โดยยอมลดความเร็วสูงสุดลงประมาณ ๑.๕ นอต ซึ่งอันที่จริงได้ลดความสะดวกสบายบางประการของกำลังพลประจำเรือลงไปบ้างซึ่งกำลังพลในสมัยนั้น ทุกคนก็ยินดีที่จะเสียสละเพื่อให้มีกำลังรบที่เข้มแข็งและมากล้ำขึ้น

ดังนั้นรายละเอียดของเรือตอร์ปิโดชุดหลัง ๗ ลำ คือ เรือหลวง บัตตานี (๑๓) เรือหลวงสุราษฎร์ธานี (๒๑) เรือหลวงจันทบุรี (๒๒) เรือหลวงระยอง (๒๓) เรือหลวงชุมพร (๓๑) เรือหลวงสงขลา และ เรือหลวงชลบุรี (๓๒, ๓๓) ซึ่งสูญเสียในการรบที่เกาะช้าง) จะแตกต่างจากชุดแรก คือ

- ระวางขับน้ำ : ปกติ ๔๑๓ ตัน เต็มที่ ๔๖๐ ตัน
- ความเร็ว : สูงสุดประมาณ ๓๐ นอต
- อาวุธ : ปืนใหญ่ขนาด ๓ นิ้ว คือ ๗๕/๕๑ ของโบฟอร์ส จำนวน ๓ กระบอก
- : ตอร์ปิโด ๑๘ นิ้ว แบบ ๔๕ น ของญี่ปุ่น แทนคู่ จำนวน ๓ แทน ใช้ Director แบบญี่ปุ่น โดยอาวุธทั้งหมดมาทำการติดตั้งในประเทศไทย

ในการใช้งานนั้น กองทัพเรือในขณะนั้นวางแผนและดำเนินการใช้เรือตอร์ปิโดเล็ก ๓ ลำ ในการฝึกยุทธวิธีเรือตอร์ปิโด เพื่อเป็นการประหยัดทั้งน้ำมันเชื้อเพลิง กำลังพล ลดการสึกหรอ เพื่อให้

เครื่องจักรเรือตอร์ปิโดใหญ่ที่เป็นเครื่องกังหันไอน้ำ (Steam Turbine) ที่เป็น Super heat หรือ ไอตอง (เผา ๒ ครั้ง) มีอายุยืนยาวกว่าปัญหาในทางเทคนิค แท้จริงที่จะลดอายุของใบ Blade ของเครื่องกังหันไอน้ำ ก็คือ คุณภาพของไอน้ำที่เป็นไอตอง เพราะหากไม่สมบูรณ์ก็จะเกิดปัญหา (Cavitation) ทำให้เกิดการกัดกร่อน สึกหรอ จนชำรุดได้ก่อนกำหนดที่ควร

เกียรติประวัติเมื่อเดินทางไปรบเรือตอร์ปิโดใหญ่

ในโอกาสเดินทางไปรบเรือตอร์ปิโดใหญ่คราวหนึ่งนั้น กองทัพเรือได้จัดเรือหลวงเจ้าพระยา ที่เป็นเรือฝึกลำเก่าแก่ของกองทัพเรือ โดยมีนาวาโท หลวงยุทธกิจพิลาศ (มี ปัทมนาวิ - นักเรียนนายเรือลำดับที่ ๑๖๕) เป็นผู้บังคับบัญชา นำนักเรียนนายเรือออกฝึกภาคทะเลถึงอิตาลี และเป็นพลประจำเรือในการนำเรือตอร์ปิโดใหญ่ กลับประเทศไทย (ในขณะนั้นยังเรียกว่าสยาม)

ในขณะที่เรือหลวงเจ้าพระยาได้ติดต่อทางวิทยุคลื่นยาวนัดหมายกับทางท่าเรือที่จะมีพิธีต้อนรับ ได้เดินทางผ่านทะเลอาเดรียติก เพื่อจะเข้าเมืองท่าทริเอสเตนั้น สภาพอากาศมีหมอกลงจัดจนวัดแดดวัดดาวไม่ได้เป็นเวลานานมาก ไม่สามารถหาตำแหน่งที่เรือได้ ทักษะวิสัยสั้นมาก มองเห็นเลยหัวเรือไปได้ไม่กี่ไกลนัก ทางอิตาลีคอยจนเกือบถึงเวลา เข้าใจว่าเรือของไทยจะไม่สามารถเข้าเทียบท่าได้แล้ว แต่ผู้บังคับการเรือสามารถ ประยุกต์ ใช้การวิ่งและเลี้ยวตุงมาก ๔ ครั้ง และใช้ดิ่งน้ำตื้นวัดความลึกของน้ำ ๔ จุด แล้วนำมาพลอตหาตำแหน่งเรือในอ่าวได้ จึงสามารถนำเรือฝ่าหมอกเข้าเทียบท่า ตรงตามเวลานัดหมาย สร้างความประหลาดใจให้กับฝรั่งอิตาลียิ่งนัก

ภายหลังจาก พิธีต้อนรับ และการนำคณะนักเรียนนายเรือวางพวงมาลาที่อนุสาวรีย์ ๒ ปรางค์ว่าข่าวการนำเรือในภาวะจำกัดนี้ ไปเข้าถึงหุมุสโสลินี ผู้นำของรัฐบาลอิตาลี จึงได้มีความสนใจจะดูตัวผู้บังคับการเรือและคณะนายทหารเรือไทย ซึ่งเดินทางนำคณะมารับเรือ ผู้บังคับการเรือจึงได้รับโอกาสนำคณะนายทหารเข้าพบและสัมผัสมือกับ

ผู้นำอิตาลี จึงเป็นชาวเอ็กเกริกในอิตาลีอยู่ช่วงหนึ่ง นับว่าเป็นเกียรติภูมิทางความสามารถในการเดินเรือของนายทหารแห่งราชธานีได้ขจรขยายถึงในอิตาลีในโอกาสนั้น

ประสบการณ์ทำการรบของเรือตอร์ปิโดใหญ่

เรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดนี้ น่าจะเรียกได้ว่าได้สร้างความเกรงขามต่อข้าศึกในเวลานั้น ไม่น้อยกว่าเรือดำน้ำก็เนื่องจากความเร็วในการเข้ารบที่ทำได้สูงถึง ๓๐ นอต และมีอาวุธตอร์ปิโดซึ่งเป็นอาวุธเด็ดขาดที่กองเรือภาคตะวันออกไกลของฝรั่งเศสในอินโดจีน ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ให้ความสำคัญไม่น้อย

ในช่วงกรณีพิพาทไทย - ฝรั่งเศส หรือสงครามอินโดจีน หมู่เรือที่รักษาปีกให้กองทัพที่ชายแดนจังหวัดตราด กองทัพเรือได้จัดเรือตอร์ปิโดใหญ่ ๑ หมู่ จำนวน ๓ ลำ ร่วมรักษาการ ในช่วง ๑๖ - ๑๗ มกราคม พ.ศ.๒๔๘๔ ร่วมกับเรือปืนหนักเรือหลวงธนบุรี และเรือวางทุ่นระเบิดทางรับเรือหลวงหนองสาหร่าย มีเรือตอร์ปิโดใหญ่คือเรือหลวงระยองเป็นเรือรักษาด่านออกไปตรวจการณ์ที่เกาะกูด มีกำลังไอน้ำพร้อมออกเรือ กับเรือหลวงชลบุรี และสงขลา จอดที่เกาะง่ามทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะช้าง โดยไม่ได้รู้ไฟ เตรียมไอน้ำไว้ ออกเรือ เพื่อเป็นการประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงอันมีค่า ในยามศึกเช้า ๑๗ มกราคม พ.ศ.๒๔๘๔ หลังจากที่เรือทั้งสองยิงสกัดเครื่องบินฝรั่งเศสที่มาขึ้นป่าและพยายามโจมตี เรือทั้งสองจึงเร่งผลิตไอเพื่อจะออกเรือ ขณะที่ยิงต่อสู้ แต่ยังไม่สามารถออกเรือได้ และทิศทางการพัดของคลื่นและกระแสน้ำไม่อำนวยให้ยิงตอร์ปิโดในขณะที่จอดใส่เป้ากองเรือฝรั่งเศสได้ เพราะหมู่เรือที่ ๒ และ ๓ ของฝรั่งเศสที่ประกอบด้วยเรือสลุป ๒ ลำ กับหมู่เรือปืน อยู่ในทิศทางหัวเรือของเรือตอร์ปิโดทั้ง ๒ ซึ่งอันที่จริงคุณครูท่านเนตรโรจน์ได้เล่าว่าตอร์ปิโด ๔๕ น นี้ จะสามารถยิงโดยให้วิ่งออกไป แล้วเลี้ยวเปลี่ยนทิศ (มี Way Point) วิ่งตามมุมแบร์ริงที่ตั้งไว้ เข้าหาเป้าในจังหวะต่อมาได้ แต่เลี้ยวได้ครั้งเดียว ลักษณะคล้ายตอร์ปิโด

และอาวุธปล่อยนำวิถีบางแบบในปัจจุบัน (เช่น Harpoon Block ic) ซึ่งบางแบบหักเลี้ยวได้หลายครั้ง หรือยิงหลายลูกแล้วให้โคจรเข้าถึงเป้าในหลายทิศทางในเวลาเดียวกัน แต่พื้นที่ยิงตอร์ปิโดจะต้องเป็นที่น้ำลึก เพราะตอร์ปิโดจะต้องวิ่งและดำน้ำลงไปลึกกว่าระดับที่วิ่งเข้าหาเป้าในทางยุทธวิธีที่ตั้งไว้ก่อนจะเลี้ยวเปลี่ยนทิศเข้าสู่แบร์ริงที่กำหนด ซึ่งสภาพน้ำเกาะง่ามอาจไม่อำนวย และจำต้องมีสมาธิในการเตรียมการมากพอสมควร ไม่ใช่ในเหตุการณ์ฉุกฉุนที่ข้าศึกมาจ่อคอบอยอยู่ต่อหน้าแล้วเช่นนี้ อย่างไรก็ตามในระหว่างการรบ มีผลการตรวจการโดยสายตาว่าปืนเบา ขนาด ๓ นิ้ว ของเรือตอร์ปิโดทั้งสองยิงถูกเป้าเรือรบฝรั่งเศสไฟไหม้ แต่ฝ่ายฝรั่งเศสไม่ได้กล่าวถึง?

จึงถือได้ว่าเรือตอร์ปิโดใหญ่ชุดนี้ที่ได้สั่งต่อมามีบทบาทร่วมในการรบ แต่โอกาสไม่อำนวยให้แสดงอิทธิฤทธิ์ทำการรบและใช้อาวุธตอร์ปิโดตามยุทธวิธีได้ ใช้เฉพาะปืนใหญ่ ส่วนเรือหลวงระยองที่ออกไปรักษาด่านก็ไม่พบข้าศึก เพราะกองเรือฝรั่งเศสเดินเรือตัดตรงเข้ามาจากทะเลลึก มิได้ลัดเลาะตามชายฝั่งดังที่คาดการณ์ไว้ ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีเรดาร์ใช้ จึงตรวจการณ์ได้เพียงในระยะสายตาจากเสากระโดง หรือสะพานเดินเรือเท่านั้น อย่างไรก็ตามในแผนรุกรบโต้ตอบกองเรือภาคตะวันออกไกลของฝรั่งเศสในอินโดจีนนี้ กองทัพเรือได้ดำเนินแผนคือ การใช้เรือตอร์ปิโดใหญ่ ลำเลียงทุ่นระเบิดไปจะวางปิดอ่าว (ทำสงครามทุ่นระเบิดทางรุก) กองเรือข้าศึก โดยจะอาศัยความเร็วและความมืด (ที่ขาดเทียน) หรือจะใช้ร่วมทำการกับเรือปืนหนัก คือเรือหลวงศรีอยุธยา เข้าทำการระดมยิง ซึ่งจะเป็นการบีบให้กองเรือข้าศึกออกมาต่อสู้ และก็จะใช้หมู่เรือตอร์ปิโดใหญ่นี้ ร่วมเข้าทำการยุทธเด็ดขาดทว่า การเจรจาที่มีญี่ปุ่นเป็นตัวกลางบรรลุผลเสียก่อนกองเรือที่ออกเดินทางไปแล้วจำต้องกลับลำ จึงไม่มีโอกาสเห็นผลการรบที่แท้จริงของเรือตอร์ปิโดใหญ่และอิทธิฤทธิ์ของตอร์ปิโด ๔๕ น นี้

ในช่วงที่ประเทศไทยจะเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ ๒ กองเรือที่ออกลาดตระเวนในอ่าวไทยก่อนเหตุการณ์การยกพลขึ้นบกของญี่ปุ่น ตามจังหวัดชายทะเล ทั้ง ๗ แห่งของไทย กองเรือที่ประกอบด้วยเรือสลูบ เรือหลวงแม่กลอง เรือหลวงท่าจีน ลำที่ ๑ เรือตอร์ปิโดใหญ่ ๔ ลำ คือ เรือหลวงระยอง ตราด สุราษฎร์ บัตตานี กับเรือกวาดทุ่นระเบิด คือ เรือหลวงบางระจัน และเรือลำเลียง คือ เรือหลวงพงัน ภายใต้การนำของนาวาเอก ชลิต กุลกัมภร ผู้บังคับหมู่เรือ (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) ก็ได้เดินทางตัดอ่าวไทยเมื่อเหตุการณ์ดูมีความตึงเครียด ตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นเวลา ๑๕ วัน ทว่า การตรวจการณ์ด้วยสายตานั้น ไม่อาจตรวจพบกองเรือญี่ปุ่น ที่ใช้ความเร็วและความมืดเข้าวางตัวและบุกยกพลขึ้นบกอย่างรวดเร็ว เมื่อก่อนเข้ามิตคืนวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๔ กองเรือที่กำลังจะกลับเข้าพระนคร จึงกลับไปรวมตัวสนธิกำลังกันใหม่ จึงนับว่าหมู่เรือตอร์ปิโดใหญ่ได้มีส่วนในการลาดตระเวนป้องกันทางทะเลก่อนภัยจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ จะมาถึงประเทศไทย แต่จำกัดด้วยจังหวะการเดินทางและเทคโนโลยี ซึ่งเราในช่วงเวลานั้นยังไม่มีเรดาร์ใช้ จึงลาดตระเวนไม่พบกองเรือญี่ปุ่นที่ย่อนรอย

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เรือหลวงสุราษฎร์ ซึ่งจอดอยู่บริเวณอ่าวโก่งก้างในอ่าวสัทธิบ (บริเวณหน้าเขื่อนตัว L ในปัจจุบัน) และวางตัวอยู่ในทิศเหนือ - ใต้ ปรากฏว่ามีเครื่องบิน B - ๒๔ ของฝ่ายสัมพันธมิตร จะบินเข้าโจมตีทิ้งระเบิดคลังยุทธภัณฑ์ที่เกาะพระ ทางเรือจึงได้ใช้ปืนกล ๒๐ มิลลิเมตร แทนคู่ที่ห้อยท้ายเรือ ยิ่งเสียขึ้นรับเพียงไม่กี่นัด โดยนายทหารควบคุมขณะนั้น คือ เรือเอกสมบูรณ เชื้อพิบูลย์ (อดีตผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ และผู้บัญชาการทหารเรือ) ทำให้เครื่องบินตกลงในอ่าวบริเวณใกล้เกาะจวง ปัจจุบันในการฝึกของเรือลำทำลายทุ่นระเบิด ยังเคยพบชิ้นส่วนของเครื่องบิน เช่น ใบพัด เครื่องยนต์ ฯ กระจัดกระจายอยู่ใต้น้ำ

ในส่วนของบริษัทเรือตอร์ปิโดใหญ่ คือ เรือหลวงสุราษฎร์ อีกครั้งหนึ่งที่ต้องกันตัวเองมิให้ถูกรังแกในวันเกิดความไม่สงบ กรณีแมนฮัตตัน ๒๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๔ ที่รอดถึง ๒ คัน ของกองทัพบกวิ่งจากแถวหน้าศาลหลักเมือง (ระหว่างวัดพระแก้วกับสนามหลวง) ทำการระดมยิง เรือหลวงสุราษฎร์ที่จอดอยู่ท่าหน้า ท่าช้างวังหลวง ผู้บังคับการเรือ ขณะนั้น คือ นาวาตรี สังัด ชลออยู่ ต้องป้องกันรักษาเรือหลวง ใช้ปืน ๓ นิ้ว ยิงสวนหยุดรถถึง ๒ คันดิ่งกล่าว ที่ถือว้างแกกัน เพราะเรือหลวงสุราษฎร์มิได้ร่วมก่อความไม่สงบ กระทำตามข้อบังคับและวินัยทหารในการรักษาสมบัติของชาติ ทำให้ท่านผู้บังคับการเรือพ้นจากข้อหาทั้งปวง เพราะยิ่งจริง หลังจากยิงข้ามหัวโดยไม่ได้ประกอบศูนย์เล็ง แล้วรถถึงไม่ยอมหยุดยิง แต่ก็เป็นที่ไม่พอใจและเฟ่งเล็งของฝ่ายรัฐบาลและทหารบกในขณะนั้น จนผู้บังคับการเรือต้องไปร่วมรบในสงครามเกาหลี ต่อมา ผมคงไม่ขออธิบายถึงรายละเอียดมากนัก เพราะเป็นการขัดแย้งและต่อสู้อันเองของคนในชาติเดียวกัน

■ ภาพเรือหลวงสุราษฎร์ จะมองเห็นตอร์ปิโดที่อยู่ด้านข้างสะพานเดินเรือฝั่งกราบซ้ายได้ชัดเจน

การปรับปรุงเรือเมื่อครบวงรอบอายุ

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ กองทัพเรือฟ้องคดีเรียกร้องเงินค่าต่อเรือหลวงตากสิน และเรือหลวงนเรศวร (ลำที่ ๑) ซึ่งสั่งต่อและชำระเงินล่วงหน้าไปแล้ว แต่รัฐบาลอิตาลีเกณฑ์เรือเข้าทำการสงคราม กองทัพเรือไม่ได้รับเรือทั้งสองลำ ผลในขั้นสุดท้าย กองทัพเรือได้รับอะไหล่ สำหรับซ่อมปรับปรุงเรือชุด ตอร์ปิโดใหญ่ แทนเงินทั้ง ๔ งวด ร้อยละ ๕๐ ของราคาเรือ ๖๐๑,๓๖๐ ปอนด์สเตอร์ลิง ซึ่งกองทัพเรือได้ประชุมและถกแถลงกันอย่างกว้างขวาง บ้างก็อยากจะเปลี่ยนเครื่องจักรใหญ่มาเป็นเครื่องดีเซล ซึ่งจะติดเครื่องและออกเรือได้รวดเร็วกว่า ดังประสบการณ์การรบที่เกาะชัง แต่ในที่สุดก็ตกลงใจ ยังคงใช้เครื่องกังหันไอน้ำดั้งเดิม โดยซ่อมปรับปรุงหลอดน้ำของหม้อไอน้ำของเครื่องจักรใหญ่ เนื่องจากเรือที่สามารถทำความเร็วถึง ๓๐ นอต มีความสิ้นเปลืองสูงมาก และการใช้ไอดง (Super Heat) ซึ่งมีความร้อนและความดันไอสุงมาก เมื่อมีการรั่ว ไอดงจะเป็นอันตรายมาก (เพราะมองไม่เห็นไอน้ำเป็นทางยาวสีขาวแบบไอบียก) การปรับปรุงหม้อไอน้ำและหลอดน้ำ ในครั้งนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเทคโนโลยีด้านโลหะวิทยาและการเล่นประสาน (เชื่อมโลหะ) ยังไม่สูงเท่าเทียมกับโรงงานในต่างประเทศ เคยมีบทความเล่าเรื่องการนำเรือตอร์ปิโดใหญ่ที่ซ่อมปรับปรุงออกทำการฝึก และมีการสูญเสียน้ำในระบบ ลงนาวิกศาสตร์บรรยายถึงความร้อนในห้องหม้อและความยากลำบากอย่างสาหัสของการปฏิบัติงานช่วงหลังสงคราม อันเนื่องมาจากความทรุดโทรมนี้

ในการปรับปรุงช่วงหลังปี พ.ศ.๒๕๐๐ วิวัฒนาการของการรบทางเรือเปลี่ยนแปลงไปมากต่างจากปี พ.ศ.๒๔๘๐ ที่กองทัพเรือได้รับเรือและฝึกซ้อมยุทธวิธี กองทัพเรือได้ดำเนินแผนและทำการปรับปรุง ทั้งการติดเรดาร์ บนเสากระโดง ปรับขยายห้องวิหุญ เพิ่มเติมเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสาร รวมทั้งต้องเปลี่ยนปืนใหญ่ เนื่องจากไม่มีลูกปืนสำหรับปืน ๗๕/๕๑ ของโบฟอร์ส สวีเดน ต้องมาใช้ปืน ๗๖/๕๐

ของอเมริกัน ซึ่งมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว เทียบกับปืนเดิม เรือตอร์ปิโดเล็กก็ต้องเปลี่ยนปืนไปใช้ปืน ๔๐/๖๐ มิลลิเมตร แทนปืน ๗๖/๒๕ เนื่องจากไม่มีลูกปืนของญี่ปุ่นอีกเช่นกัน แต่ทางด้านชีวิตและความสะดวกสบายของพลประจำเรือ ยังต้องนอนตามพื้นคานฟ้าเช่นเดิม หลังการซ่อมปรับปรุง ได้ทดลองการฝึกเดินทางไกล ทำนพลเรือโท ชุมพล อดิแพทย์ อดีตผู้บังคับการเรือหลวงภูเก็ต ในขณะที่ได้นำเรือเทียบอ่าวไทยฝั่งตะวันออกลงไปสิงคโปร์ เรือสามารถทำความเร็วได้ถึง ๒๔.๕ นอต แต่ในขณะฝ่าคลื่นลมกลางคืน มีลูกเรือที่นอนบนคานฟ้ากึ่งตึกทะเล ต้องทำการช่วยเหลือ (มีเรื่องเขียนลงวารสารกระดุกงูของกองเรือยุทธการ) และพอสรุปได้ว่าเรือที่ทำการปรับปรุงตามแผนนี้ ทั้ง ๔ ลำไม่ประสบความสำเร็จดังเจตจำนงที่วางไว้นัก เนื่องจากสภาพการดำเนินสงครามและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป เมื่อปรับปรุงเรือ ๒ ลำแรก การทรงตัวเปลี่ยนไป เพราะจุดศูนย์ถ่วงและจุดศูนย์ลอยเปลี่ยนตำแหน่ง จากน้ำหนักปืนอุปกรณ์ต่าง ๆ บนคานฟ้าถึงบนเสากระโดงเพิ่มขึ้น (แม้จะถอดท่อตอร์ปิโดเดี่ยวข้างสะพานเดินเรือออกซึ่งเพราะเมื่อยิงตอร์ปิโดครั้งใดลูกตอร์ปิโดมักถูกคลื่นจากหัวเรือตีมุดน้ำ) แต่ก็นับเป็นความพยายามที่น่าชมเชยยิ่ง ที่จะใช้ของที่มีอยู่ให้คุ้มค่ากับพระราชการให้ถึงที่สุด ขณะที่ไม่สามารถต่อเรือใหม่ได้ หลังการกรณีความไม่สงบในวันรับมอบเรือชุดแมนฮัตตัน ๒๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๔

อย่างไรก็ตาม อดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพเรือ ก็ได้เคยดำริให้มีคณะทำงานศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการที่จะใช้ตอร์ปิโด ๔๕ ๓ นิ้วกับอากาศยาน (หลังจากกองบินทหารเรือยุคที่ ๒ ถูกจัดตั้งขึ้นอีก) เพื่อใช้โจมตีเรือ ในขณะที่ยังไม่มีอาวุธใหม่ คือ อาวุธปล่อยนำวิถีเข้าประจำการในกองทัพเรือ ซึ่งก็ต้องประสบกับปัญหาในทางเทคนิคและการปฏิบัติอย่างลึกซึ้งแท้จริงอีกบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความพยายามของนายทหารบางท่าน ที่ได้เคยจะได้ทดลองนำตอร์ปิโด ๔๕ ๓ นิ้วติดกับเรือในชุด ต.๙๑ หลังจากการเสนอแนวความคิด

■ ปีนใหญ่ ๗๖/๕๐ มม. แบบอเมริกันจะเห็นถึงโครงสร้างที่มีขนาดใหญ่ ทำให้น้ำหนักเพิ่มขึ้นมาก

ที่จะใช้ประโยชน์ตอร์ปิโด ๔๕ น. นี้ ซึ่งขณะนั้น
ยังคงมีอยู่ราว ๗๐ ลูก

แต่ในที่สุด บทสุดท้าย ของเรือตอร์ปิโดใหญ่ก็
มาถึง เมื่อกองทัพเรือ เปลี่ยนเข้าสู่ยุคของอาวุธ
ปล่อยนำวิถี เป้ายิงก็คือเรือหลวงตราดที่ปลดประจำ
การแล้ว หลังจากจอดเทียบทำให้เล้าลือกันถึงตัวเรือ
ที่อาบสังกะสี ทหารเฝ้าเรือที่ต่อมารวม ๖๐ ปี ยัง
เห็นสภาพตัวเรือดีอยู่ทั้งลำ ไม่ผุขึ้นสนิมเหมือนเรือ
ที่ต่อจากอู่อื่น ๆ โดยปัจจุบันยังคงเหลือเรือรุ่น
เดียวกันอีก ๑ ลำ คือ เรือหลวงชุมพร ที่ถูกนำขึ้น
หาดทรายรี จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
อนุสรณ์สถานให้รำลึกถึง เสด็จเตี่ยของทหารเรือ
พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาภากร
เกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้ทรงเดิน
ทางพร้อมเงินที่ชาวไทยร่วมกันสมทบทุนไปซื้อเรือ
พิฆาตตอร์ปิโดหลวง “พระร่วง” กลับมายังพระนครใน
อดีตเมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๓ หรือ ๙๑ ปีที่แล้ว ซึ่งเรือ
หลวงชุมพรที่หาดทรายรีนี้ จึงเป็นเรือตอร์ปิโดใหญ่
ลำสุดท้ายที่เหลืออยู่ให้ลูกหลานเยาวชนได้พบเห็น
และจะได้เล้าลือถึงคุณภาพของเรือที่อิตาลีต่อขายให้
เรา และเกียรติประวัติของทหารเรือไทย ที่พยายาม
ติดตามและพัฒนาตนเองใช้เรือและอาวุธที่ทันสมัยไว้
ต่อสู้ข้าศึกและป้องกันชาติ แม้อาวุธและอุปกรณ์ต่าง ๆ
จะอยู่ไม่ครบถ้วนก็ตาม

หลังจากตอร์ปิโดแบบ ๔๕ น. แล้ว กองทัพเรือ
มีใช้แต่เฉพาะตอร์ปิโดปราบเรือดำน้ำแบบต่าง ๆ คือ

- โฮมมิ่ง ตอร์ปิโด ของอเมริกันติดกับเรือหลวง
ปีนเกล้า และเรือปราบดำน้ำชุดเรือหลวงลี้วลม
(ยกเว้นเรือสารสินธุ์)
- ตอร์ปิโด MK ๔๖ (Honey well) ใช้กับเรือชุด
เรือหลวงตาปี เรือหลวงศิริรัฐ และ เรือหลวงมกุฎ
ราชกุมาร
- ตอร์ปิโด Stingray ของอังกฤษ ใช้กับเรือชุด
เรือหลวงรัตนโกสินทร์ เรือหลวงสุขุทัย และเรือ
ตรวจการปราบเรือดำน้ำชุด เรือหลวงคำรณสินธุ์
- ASROC MK ๑๖ ของอเมริกัน เป็นจรวดยิงส่ง
ต่อระยะตอร์ปิโด MK ๔๖ ออกไปอีกได้ถึง ๑๐
กิโลเมตร ใช้กับเรือชุด เรือหลวงพุทธยอดฟ้าจุฬา
โลก และเรือหลวงพุทธเลิศล้านภลัย ซึ่งก็ติดแทน
ยิง (หัวเรือที่ใช้ยิงได้ทั้งอาวุธปล่อยฮาร์พูน และ
จรวด ASROC) และท่อยิงตอร์ปิโด MK ๔๖ อยู่แล้ว
ด้วย

เรื่องเล่าจากคุณครู และรุ่นพี่ ๆ หลายท่าน
เกี่ยวกับเรื่องเรือตอร์ปิโดใหญ่ ที่ต้องเกี่ยวพันไปถึง
เรือตอร์ปิโดเล็ก และเรืออื่น ๆ บางลำ ที่ผมได้
พยายามเขียน แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของ
บรรพชนทหารเรือ ที่เพียรพยายามสร้างกองเรือ
และกองทัพเรือเพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษา
ผลประโยชน์ และรักษาเอกราชของชาติไทย ด้วย
ความเพียรพยายามสร้างนักรบเลือดน้ำเค็มผิงเหล็ก
เข้าไปในกระดุกของนักรบทางเรือ ให้ได้นักรบตัวจริง
ที่ต้องเสียสละและหมั่นเพียรฝึกฝน เพื่อรักษาหน้าที่
ป้องกันประเทศชาติก็คงต้องเอวังลงในบทท้ายนี้
ซึ่งผมคงต้องน้อมรับความผิดพลาด คลาดเคลื่อนใด ๆ
ที่คงมีให้เห็นในบทความนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องเล่า
จากความทรงจำ และตัวผมเองไม่มีโอกาสหรือยังไม่
สามารถค้นคว้าเพื่อตรวจสอบความถูกต้องทั้งหมด แต่ก็
จะได้พยายามค้นคว้าหาทางประติบัติประต่อ
ประวัติศาสตร์ ที่ขาดตอนหรือขาดหายไปบ้างต่อไป
หากสามารถหารายละเอียด เช่น นายทหารไทยได้
สัมผัสมือกับท่านมุสโสลินีก็คงจะได้นำมาขยายต่อไป
ครับ

